

**Till
Guldspadejuryn
FGJ**

Ang. nominering av mitt arbete "Kampen om gatan, skallarna och parlamenten", SR P1 Dokumentärredaktionen februari 2006.

Inledningsvis vill jag framföra, att jag skriver dessa rader med blandade känslor. Å ena sidan har mina P1-dokumentärer om högerextremism blivit nominerade av en för mig okänd eller okända personer, vilket är både glädjande och hedrande. Å andra sidan har jag svårt att tänka mig att P1-dokumentärerna är intressanta för guldspadejuryn. De innehåller inga sensationella avslöjanden. Tvärtom, så ligger mitt "avslöjande" på ett ganska lågmält och vardagligt plan. Bland annat handlar det om hur lamt svensk polis väljer att agera mot högerextrema, som misstänks göra sig skyldiga till hets mot folkgrupp – ett litet stickprov i svensk verklighet. Mot den bakgrunden skulle jag själv inte ha kommit på idén att nominera mina egna program. Samtidigt måste jag rimligen visa någon - eller några okända - lyssnare respekt genom att skicka in svar på frågorna nedan:

1. Vilka deltog i arbetet?

Jag själv och Sammi Nummelin, realisatör på SR P1 Dokumentärredaktionen. Han kom in under mixningsprocessen.

2. Var publicerades jobbet?

Sveriges Radio P1, Dokumentärredaktionens sändningar.

3. När publicerades/sändes bidraget?

Den 18 februari 2006 kl 14.03 i P1 (program 1), den 25 februari 2006 kl 14.03 i P1 (program 2)

4. Hur fick du/ni ursprungsidén till projektet?

När jag på våren 2005 besökte Dresden för tidningen ST-press och skulle skriva en artikel om Tyskland - 60 år efter nazismens fall. Då fann jag att högerextremismen var på väg mot en come-back. I delstatsvalet 2004 hade det högerextrema partiet NPD fått en vågmästarroll i Sachsens delstatsparlament. Jag förstod att det fanns en spännande historia att berätta – om strategin bakom NPD:s valframgång, men också om kopplingar till Sverige. En av Nordiska Rikspartiets tidigare medlemmar hade blivit rådgivare åt NPD-fraktionen.

5. Vilka arbetsmetoder tillämpade du/ni?

Öppna metoder i form av vanliga intervjuer, inga smyginspelningar eller dylikt. Jag berättade vem jag var och syftet med mina dokumentärer. Det accepterades och jag fick alla intervjuer som jag ville ha, bland högerextrema i Tyskland. Svårare var det med svenska SÄPO.

6. Vilka typer av källor använde du/ni?

Intervjuer, offentliga handlingar i Tyskland, allmänna handlingar i Sverige, ljudarkiv mm

7. Stötte du/ni på några problem? Vilka?

Mina program handlar både om Tyskland och Sverige. I Tyskland stötte jag inte på några problem, i Sverige flera stycken. Dels att ledande svenska högerextremister inte lika gärna låter sig intervjuas som tyska, dels hot om att bli avrättad, dels svenska polisens ointresse för högerextremt våld och andra aktiviteter. Exempelvis att de högerextrema spärrat av en allmän väg, utan att Östgötapolisen agerade.

8. Hur lång tid tog projektet?

Jag började att reka i mars 2005, men själva radiojobbet kom först igång i juni 2005 och fortsatte sedan ända fram till sändning i februari 2006, nästan ett år, från och till.

9. Har projektet fått några konkreta följder?

Polisen i Norrköping har i nästan ett års tid försökt slippa inleda en förundersökning mot två tyska högerextremister. Vid ett högerextremt möte på Vikbolandet sommaren 2005 framförde de en sång med antisemitiskt innehåll. Först efter ett åklagarbyte i Norrköping sommaren 2006 har det blivit lite mer fart på arbetet. Frågan är bara om det kommer leda till åtal. Östgötapolisen tycks inte vara lika angelägen som åklagaren att få frågan prövad rättsligt. I samband med att jag följt upp händelsen, efter sändningarna, har jag själv blivit måltavla för de högerextrema, främst Nordiska förbundet och NSF. Mitt vanliga journalistiska arbete klassas som "hets mot nationalister", med följd att jag fått motta indirekta dödshot och även blivit uthängd på nätet som "antirasist" – ett skällsord bland högerextrema. Ytterst är syftet att skrämja mig från att fortsätta arbete med två nya program, planerade till hösten 2007. Jag har också haft högerextrema i min port. Budskapet är enkelt: Vi vet var du bor.

10. Vilka reaktioner har ni fått från myndigheter och kollegor?

Se ovan. Kollegor har tidvis bedömt programmen som banbrytande, vad gäller att skapa kontakt med högerextrema. Självt ser jag dock det hela som vanligt och klassiskt journalistiskt arbete. Det går inte att göra ett seriöst program utan att även låta de högerextrema komma till tals, men det gäller också att ställa rätt frågor och vara påläst.

11. Har projektet anmälts till PO, Granskningsnämnden eller annan instans?

Nej, men jag önskar att Nordiska förbundet och NSF skulle ha anmält programmen och låtit GRN pröva desamma. Det hade varit bättre än att utsättas för hot och uthängningar på nätet. Har länge trott att öppna metoder och korrekt uppträdande även fungerar gentemot folk inom ultrahögern. Så har också varit fallet, bortsett från NF och NSF. Deras irritationen bottnar möjligen i att jag fått olika högerextrema att öppet berätta om ultrahögerns långsiktiga strategi. Vissa inom rörelsen anser kanske att tankegångarna aldrig borde ha nått allmänhetens öron via P1.

CHRISTOPH ANDERSSON
2007-01-18